

Šifra učenca/-ke:

Državni izpitni center

N 0 6 1 1 0 1 2 1

REDNI ROK

Petek, 5. maja 2006 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: učenec prinese s seboj modro ali črno nalivno pero oziroma moder ali črn kemični svinčnik. Učenec dobi en obrazec za točkovanje.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

ob koncu 2. obdobja

NAVODILA UČENCU/UČENKI

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na obrazec za točkovanje.

Počasi in natančno preberi uvodna navodila.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo, na kateri sta izhodiščni besedili.

Nato pazljivo preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.

Odgovore poišči v besedilu.

Piši čitljivo in s pisanimi črkami.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in ga napiši na novo.

Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 12 strani, od tega 1 prazno.

PRAZNA STRAN

PRILOGA

I. DEL

SONČEVA PEGA V OČEH MLADEGA ASTRONOMA

V soboto, 15. januarja, je dijak šentviške gimnazije v Ljubljani skozi megleno kopreno zagledal temen madež na površini Sonca. Odšel je na šolsko teraso; tam imajo člani astronomskega krožka svoj observatorij in v njem potrebno opremo za opazovanje nebesnih pojavov. Prosil jih je za pomoč pri opazovanju nenavadne lise. Opazoval jo je z binokularjem s filtrom, prelistal knjigo o zvezdah ter ugotovil, da je to Sončeva pega.

Naslednji dan si je pojav ponovno ogledal s teleskopom. Ugotovil je, da se pega premika po Sončevi ploskvi. Njen obris ga je spominjal na mravljo s temnim osrednjim delom in svetlejším robom. S posebnim okularjem je ocenil njeno dolžino in širino. Izračunal je, da meri v dolžino približno 120 000 km, v širino pa 64 000 km. To je pomenilo, da je bila desetkrat širša od premera Zemlje.

V ponedeljek je med opazovanjem ugotovil, da se je pega še nekoliko raztegnila, v torek pa se je malo skrčila in pomaknila k južnemu robu Sončeve ploskve.

T. Š.

(Prirejeno po dnevniku Delo, 22. 1. 2005.)

MALI SLOVAR

astronomija – znanost, ki raziskuje nebesna telesa

binokular – daljnogled za obe očesi

observatorij – ustanova za opazovanje naravnih pojavov

okular – sistem leč kake optične priprave

teleskop – daljnogled za opazovanje zvezd

II. DEL

Miha Mate

BOSOPETA DRUŠČINA

Cene je malo počakal, potem pa pričel pripovedovati:

»Včeraj zvečer dolgo nisem mogel zaspati. Kot bi nekaj viselo v zraku. Premetaval sem se po pogradu, ko naenkrat zaslišim nekakšno lomastenje ob bunkerju. Medved, sem pomislil. Toda od kod naj se priklati v Brezov gaj? Tu so le zajci in nekaj srnjadi. Ne, medved ne more biti! Stopil sem na zaboj in se skozi strelsko lino zazrl v mesečno noč. Dolgo nisem videl ničesar. Tedaj pa sem ga opazil. Bil je Fridl.«

»Fridl?« se ni mogel vzdržati Jazbec.

»Da, Fridl,« je odgovoril Cene. Dečki so tiho strmeli vanj.

Cene je zajel sapo in nadaljeval:

»Zdrznil sem se. Kaj, če išče mene? sem pomislil. Ne, ob tej pozni uri me že ne bi iskal. Nekaj drugega ga je moralo zbežati iz hiše. Tudi utrdba ga ni zanimala. Lomastil je mimo nje, kot da je sam na svetu. Postal sem pozoren. Ta nima pet čistih, sem si mislil. Splazil sem se po rovu in ga pričel zasledovati. Kot mačka sem mu sledil. Bližala sva se največji gošči. Le s težavo sem še zaznaval njegove obrise. Videl sem, da se je ustavil in pričel odmetavati veje in potem listje. Kot jež je brskal v tisti gošči, potem pa se je izgubil v nekakšno luknjo. Kar zmanjkalo ga je. Mravljinici so mi šli po telesu in zadrževal sem dih. Le kaj tu išče, me je spreletavalo. In če me dobi? Ob tem sem se zgrozil in se pričel umikati proti bunkerju. Niti pol ure ni minilo, ko se je vračal. Zdaj je bil previdnejši. Nič več ni tako lomastil. V rokah je držal nekakšno škatlo in steklenico. Gotovo je morala biti steklenica. Večkrat se je ozrl proti utrdbi, potem pa ga je požrla noč. Na kraj pameti mu ni prišlo, da ga kdo opazuje.«

Cene se je zazrl v prijatelje. Bili so tiho. Še Možganček je molče strmел predse.

»Lepa reč,« jih je vzdramil Nac. »Rečem vam, nekaj ima za bregom. Samo kaj?«

»Tole mi kar malo smrdi,« se je oglasil Jazbec. »Voham ... voham ...«

»Ti kar vohaj,« ga je prekinil Možganček, »in ko se boš navohal, bo že jutri. Mi pa moramo nekaj storiti, in to še danes.«

»Prav imaš,« mu je pritrdil Nac. »Najmanj, kar lahko napravimo, je, da preiščemo tisto goščavo. Ni zlomek, da ne bi kaj odkrili! Si si zapomnil pot, Cene?«

»Kaj si je ne bi, moral bi biti slepec,« mu je odgovoril skoraj užaljeno.

»Potem pa pot pod noge!« je dejal odločno Nac.

Pred goščo so se razdelili. Trnje in robidovje jih je oviralo, zato so le počasi napredovali. Nac in Cene sta šla skupaj. Bila sta pred drugimi.

»Tu nekje mora biti,« se je zaustavil Cene. »Dobro glejva, Fridl je zvit. Gotovo je zabrisal sledi za seboj.«

(Odlomek)

I. DEL

Naloge se navezujejo na besedilo *Sončeva pega v očeh mladega astronoma*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Kdo je napisal izhodiščno besedilo in kje je bilo objavljeno?

Dopolni poved.

Besedilo je napisala _____,

objavljeno je bilo v časopisu _____.

	1
--	---

2. Komu je namenjeno izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Samo članom astronomskega krožka.
- B Bralcem določenega časopisa.
- C Predvsem dijakom šentviške gimnazije.
- Č Opazovalcem Sončeve pege.

	1
--	---

3. Kaj je bil namen pisca izhodiščnega besedila? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Bralce je želel seznaniti z delom astronomskega krožka.
- B Bralce je želel seznaniti z vesoljskim teleskopom.
- C Bralce je želel seznaniti z dijakovim opazovanjem Sončeve pege.
- Č Bralce je želel pripraviti do ogleda enega od naravnih pojavov.

	1
--	---

4. Ali so navedene trditve o izhodiščnem besedilu pravilne?

Če je trditev pravilna, obkroži DA.

Če trditev ni pravilna, obkroži NE.

Dijak je opazoval Sončevo pego štiri dni. DA NE

S teleskopom je naredil nekaj posnetkov Sončeve pege. DA NE

Ugotovil je, da je Sončeva pega tako velika kot Zemlja. DA NE

Sončeva pega je bila vse dni na istem delu Sončeve ploskve. DA NE

	2
--	---

5. Kaj je odkril dijak zadnji dan? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Velikost Sončeve pege.

B Sončevo pego.

C Zmanjšanje Sončeve pege.

Č Povečanje Sončeve pege.

	1
--	---

6. Ali si star/stara toliko kot fant, o katerem govori izhodiščno besedilo?

Dopolni naslednjo poved.

Ne, fant je _____ od mene.

	1
--	---

7. Po čem sklepaš, da ti in fant nista stara enako? Pojasnilo v eni povedi napiši na črto.

	2
--	---

8. V izhodiščnem besedilu (zadnja dva odstavka) poišči protipomenke navedenih besed. Vsako protipomenko napiši na ustrezno črto.

noč _____

temnejšim _____

ožja _____

skrčila se je _____

	2
--	---

9. Kaj so podčrtane besede? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

temen madež, šolska terasa, Sončeva pega, nebesno telo

A Samostalniki.

B Pridevniki.

C Glagoli.

	1
--	---

10. Navedeni povedi dopolni z besedami v oklepaju; te postavi v pravilno obliko in jih napiši na črti.

Pozorno je opazoval (*Sončeva ploskev*) _____.

Mnogo ljudi sploh ni opazilo (*nenavadna lisa*) _____.

	2
--	---

11. Vprašaj se po podčrtanem delu povedi. Vprašalno poved napiši na črto.

Dijak je odšel na šolsko teraso, ker je na površini Sonca opazil temen madež.

_____

	2
--	---

12. Popravi pravopisne napake v povedi.

dijak je izračunal da je zemljin premer desetkrat manši od premera Sončeve

pege.

	2
--	---

13. Predstavljaš si, da si Andrej oz. Andreja in da je tvoj prijatelj Rok opazoval Sončevo pego. Izvedel si, da mu je astronomski krožek podelil priznanje.

Najprej mu napiše čestitko.

Nato na pisemsko ovojnico napiše ustrezne Rokove podatke (te si izmisli).

Piši s pisanimi črkami.

	6
--	---

A: ____ od 2

B: ____ od 1

C: ____ od 1

Č: ____ od 1

D: ____ od 1

SKUPNO ŠTEVILO TOČK I. DELA:

	24
--	----

II. DEL

Naloge se navezujejo na besedilo Miha Mateta *Bosopeta družčina*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. O čem govori odlomek? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A O medvedovem lomastenju po bunkerju.
- B O družčini, ki želi odkriti Fridlovo skrivnost.
- C O iskanju škatel in steklenic s skritim sporočilom.
- Č O nenavadnem vonju, ki ga je zaznal eden od dečkov.

	1
--	---

2. Kdo pripoveduje o nočnem dogajanju? Ime napiši na črto.

_____

	1
--	---

3. Kdo so prijatelji glavnega junaka? Njihova imena napiši na črte.

_____

	1
--	---

4. Kako si sledijo dogodki v odlomku? Zaporedje označi s številkami od 1 do 5.

_____ Cene je čez pol ure ponovno uzrl Fridla s steklenico v rokah.

_____ Družčina je sklenila, da bo preiskala goščavo.

_____ Ceneta je ponoči zmotilo lomastenje ob bunkerju.

_____ Cene je zasledoval Fridla, dokler mu ni izginil izpred oči.

_____ Cene je skozi strelsko lino zagledal Fridla.

	2
--	---

5. **Kdaj je Cene opazil Fridla?** Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

6. **Kje je Cene opazil Fridla?** Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

7. **Iz katere od navedenih povedi iz besedila je razvidno, da je bilo Ceneta strah?**
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Postal sem pozoren.
- B Ta nima pet čistih, sem si mislil.
- C Mravljinci so mi šli po telesu in zadrževal sem dih.
- Č Splazil sem se po rovu in ga pričel zasledovati.

	1
--	---

8. **Kaj v besedilu pomeni, da *ima Fridl nekaj za bregom*?** Odgovor napiši v obliki povedi.

	2
--	---

9. Kaj je Cene pripovedoval prijateljem? Napiši kratko obnovo tega dela odlomka. Obnova naj ima največ 6 povedi.

	6
--	---

A: ___ od 3

B: ___ od 1

C: ___ od 2

SKUPNO ŠTEVILO TOČK II. DELA:

	16
--	----

SKUPNO ŠTEVILO TOČK PREIZKUSA:

	40
--	----